

§ 2.

Närvarande: Ordföranden: Brandchefen i Uppsala. Ledamöter: Brandchefen i Sundbyberg. Tredje ledamoten, Brandchefen i Lidingö, hade anmält förhinder.

§ 3.

Föredrogs och behandlades frågan: »Falsk allarmering af brandkår medelst fridlyst brandtelegrafanläggning.» Det beslöts, att till Föreningen afgifva rapport om frågans nuvarande läge samt kommissionens med anledning häraf framställda förslag till årsmötet. Bil. 1.

§ 4.

På förslag af Brandchefen i Sundbyberg beslöts, att kommissionen skulle till allsidig utredning och granskning upptaga frågan om brandsyneförrättningar och borde därvid följas de riktlinjer, som angifvas i till protokollet hörande bil. 2, hvilken borde bifogas kommissionens arbetsrapport till årsmötet.

Det skulle till protokollet antecknas, att Kommissionen såsom arbetsmaterial för denna utredning förfogar öfver ett antal af öfver 200 prejudikat dels rättspraxis, dels administrativ praxis.

§ 5.

På förslag af Ordföranden beslöts, att Kommissionen skulle till utredning företaga frågan: »Normalförslag till Brandordningar och Reglemente för brandstyrkan.» För att erhålla lämpligt arbetsmaterial skulle Kommissionen genom Ordförandens försorg i Tidskrift för Brandväsendet införa en uppmaning till brandcheferna i riket att till Kommissionen insända för resp. samhällen gällande brandordning och reglemente för brandstyrkan.

Vidare förekom ej.

Stockholm dato som ofvan.

W. Bergqvist.

Ordförande.

Bil. 1.

Allarmeringsfrågan.

I. Återblick.

Vid Svenska Brandchefsföreningens årssammanträde år 1913 ingaf Brandchefen i Helsingborg, Löjtnant H. Fogelklou, till Föreningen en så lydande motion:

Till Svenska Brandchefsföreningen.

På grund af de allt mer och mer tilltagande falska allarmeringarna af brandkår och den nuvarande ringa straffpåföljd af dylikt

ofog, får jag härmed vördsamt föreslå, att Brandchefsöreningen ville besluta att till Konungen aflåta en skrifvelse af ungefär följande innehåll.

Med utmärkt högaktning
(sign.) *Holger Fogelklou.*

Till Konungen.

På grund af det trängande behof, som förefinnes för erhållande af lagstiftning med effektiva straffbestämmelser mot s. k. falskt allarm af brandkår, tillåta vi oss i underdånighet att anföra:

I flertalet fall torde K. M:t hafva utsträckt stadgandena i 19 kap. 13 och 21 (22) §§ Strafflagen att gälla de städerna tillhöriga brandtelegrafledningar med tillhörande brandskåp. Det skydd, som sålunda afsetts att bereda dessa ledningar och skåp, har emellertid visat sig vara ineffektivt gentemot s. k. falskt allarm, då domstolarne icke anse sig kunna tillämpa dessa lagbud å dylikt förfarande. Skälet härtill har väl varit det, att man ansett, att den person, som falskeligen allarmerat brandkår, icke gjort sig skyldig till någon skadegörelse, då hans missbruk af ledningar och skåp icke på något sätt skiljt sig från bruket af desamma vid verklig eldfara. Att med den nuvarande ordalydelsen af ofvannämnda §§ åtkomma dylika missbruk af ledningar och skåp torde vara uteslutet.

För bestraffandet af dylika missbruk — falsk allarm — torde man därför vara hänvisad till de straffbestämmelser, som finnas i den för vederbörande stad eller samhälle gällande och i enlighet med K. Brandstadgan för rikets städer antagna brandordningen. Dessa brandordningar pläga i regel innehålla bötesbestämmelser för falsk allarm från 50 till 100 kronor, hvilket maximum i allmänhet först vid iterering tillämpas. På grund af bestämmelserna i nämnda brandstadga torde det icke heller vara möjligt att i dessa brandordningar stadga högre maximum än hundra kronor böter.

Erfarenheten visar oss nästan dagligen, att dessa bötesbestämmelser i mycket ringa grad äro ägnade att hindra dylika missbruk genom falskt allarm, så mycket mer, som man endast i sällsynta undantagsfall lyckats uppbringa gärningsmannen. De vådor för det allmänna, som ligga i dessa falska allarm, äro äfven för den utomstående påtagliga. Det har exempelvis i Stockholm händt, att flera falska allarm samtidigt inträffat, så att, om verklig eldfara under tiden påkommit, ingen del af brandkåren funnits till hands att rycka ut och i tid angripa elden. Vidare är brandkåren en för samhället så allvarlig och dyr apparat, att den bör vara väl skyddad för sådant groft missbruk som falskt allarm. Ser man slutligen på den utländska lagstiftningen i ämnet, finner man genast, att denna på ett mycket kraftigare sätt sökt afvärja ifrågavarande missbruk.

Med stöd af ofvan anförda synpunkter få vi i underdånighet anhålla, att K. M:t ville vidtaga sådana åtgärder för åstadkommande af effektivare lagstiftning gentemot s. k. falskt allarm, att fängelse-

straff infördes i straffsatsen och att endast, därest förmildrande omständigheter kunna anses föreligga, bötesstraff må tillämpas.

Underdånigst.

Föreningens styrelse föreslog dåvarande årssammanträde att besluta:

att till Konungen ingå med und. skrifvelse i angifven riktning, och
att uppdraga åt styrelsen det slutliga formulerandet af skrifvelsen samt bestämmandet af tiden för samma skrifvelses ingifvande, hvilket af sammanträdet bifölls.

I Tidskrift för Brandväsendet *dels* i Band 5, mars 1914, n:o 3, sid. 26 ff., *dels* i Band 5, april 1914, n:o 4, sid. 45 ff., *dels* ock slutligen i Band 5, augusti 1914, n:o 8, sid. 88 ff., hafva influtit artiklar, belysande frågan falsk alarmering af brandkåren.

I dessa artiklar gjordes, bland annat, gällande, att tidpunkten för en framställning i den riktning, som motionären föreslagit, icke ännu vore kommen vid det sakförhållande, att något prejudikat i dylikt mål icke funnes och man således icke visste, huru K. M:t ville tolka lagens föreskrifter på området. I artiklarna tillraddes därför Föreningen att *först* söka få till stånd ett prejudikat, samt att om och när det visat sig, att, såsom motionären påstått, men icke kunnat bevisa, lagstadgandena på området vore ineffektiva, *då* till Konungen ingå med en und. framställning om åstadkommande af effektiv lagstiftning på området.

Vidare lämnades i artiklarna en del anvisningar och råd med hänsyn till dylika måls behandling inför domstol.

Slutligen uppmanades herrar brandchefer att till Föreningens styrelse anmäla fall af falsk alarmering af brandkår, på det att Föreningens styrelse (kommissioner voro ju då ej tillsatta) måtte blifva satt i tillfälle att taga under ompröfning, huruvida fallet ägnade sig för försök att, genom målets fullföljande till högsta instans, få fram ett prejudikat.

Frågans utveckling under tiden efter årssammanträdet 1913 har visat det berättigade i de synpunkter, som i de anförda artiklarna blifvit utvecklade.

II. Speciella fall, som kommit under Föreningens behandling.

Fall 1. *Rådhusrättens i Borås utslag den 10 oktober 1904.*

Förseelse: Falsk alarmering af brandkåren genom brandskåp, tillhörande fridlyst brandtelegrafanläggning.

Ansvarsyrkande: Jämlikt Strafflagens 19. kap. 13. och 14. §§, alternativt för staden gällande Brandordning §§ 29 och 56.

Utslag: Åberopade lagrum i Strafflagen befundes icke tillämplig. Den anklagade dömes, jämlikt föreskrifterna i för staden gällande brandordning att böta 25 kronor.

Besvär: Göta Hofrätt lämnade genom utslag den 5 januari 1905

1. ändringssökandet utan afseende, enär vid besvärens anförande det formfel blef begånget, att brandchefen öfverklagat Rådhusrättens utslag, hvartill han, jämlikt stadgandet i Brandstadgans § 16 mom. 2, icke var behörig.

2. Justitiekanslärarsämbetet fann med användande af samma motivering, som Hofrätten anført, icke skäl förordna om fullföljd af underdånig talan mot Hofrättens utslag.

Observanda: Målet kunde ej få annan utgång. Då Brandchefen i Borås på årssammanträdet meddelade, att Hofrätten fastställt under rättens dom af den orsak, att ingen annan skadegörelse än glasets sönderslagning, blifvit följden af den falska allarmeringen, så berodde detta på en missuppfattning. Hofrätten har lämnat ändringssökandet utan afseende, enär detsamma icke blifvit framställt i den ordning, lagen föreskrifver. Brandchefen har, enligt Brandstadgans § 16 mom. 2, ingen åtalsrätt och följaktligen ej heller rätt att öfverklaga ett utslag, till följd af åtal, utfördt å tjänstens vägnar af allmän åklagare.

Sammanfattning: För ett afgörande, huruvida förefintliga lagbestämmelser äro ineffektiva eller ej, lämnar målet intet som helst bidrag.

Fall 2. *Rådhusrättens i Kalmar utslag den 26 april 1909.*

Förseelse: Samma som föregående.

Ansvarsyrkande: Jämlikt Strafflagens 19 kap. 13 §.

Utslag: Den anklagade dömes, jämlikt åberopade lagrummet, att för skadegörelse å fridlyst brandtelegrafanläggning böta 250 kronor.

Besvär: Målet ej fullföljdt.

Observanda: I för staden gällande Brandordning finnes ingen ansvarspåföljd för afgifvande af falsk brandsignal intagen, enär vederbörande ansett, att, med tillämpning af grunderna för 15 § 2 mom. af Brandstadgan, ämne, som hemfaller under allmän lag, icke må i Brandordningen inrymmas. K. M:ts Res. den 13 juli 1877.

Sammanfattning: Det ådömda straffet måste, såsom för gärningsmannen kännbart, anses visa, att lagen, på detta sätt tolkad, är effektiv.

Fall 3. *Rådhusrättens i Södertälje utslag den 20 december 1909.*

Förseelse: Samma som föregående.

Ansvarsyrkande: Jämlikt 19 kap. 13 och 21 §§ Strafflagen.

Utslag: Jämlikt Strafflagens 19 kap. 13 och 14 §§ fälles den anklagade att böta 300 kronor.

Besvär: Målet ej fullföljdt.

Observanda: Se fall 2.

Sammanfattning: Se fall 2.

Fall 4. *Rådhusrättens i Lund utslag den 18 januari 1915.*

Förseelse: Samma som föregående.

Ansvarsyrkande: Jämlikt Strafflagens 19. kap. 13. §.

Utslag: Då genom åtalade gärningen brandskåpet i fråga icke blifvit förstördt eller skadadt, samt då gärningen icke innefattar sådana åtgärder i öfrigt, som i Strafflagens 19 kap. 13 § afses, och ej heller eljest i något afseende kunde anses vara belagdt med straff enligt Strafflagen, dömdes den anklagade, jämlikt § 36 mom. 3 samt § 40 i för staden gällande Brandordning, att för falsk brandalarm böta 75 kronor.

Besvär: 1. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge fann ej skäl till ändring i Rådhusrättens öfverklagade utslag. 2. Justitiekanslersämbetet fann icke skäl förordna om fullföljd af und. talan mot Hofrättens utslag.

Observanda: Målet hade ägnat sig för fullföljd. I sådant syfte tillställde Svenska Brandchefsföreningens ordförande allmänna åklagaren i Lund en hemställan och P. M. med angifvande af synpunkter för ändringsyrkandet, *dels* för målets behandling vid Hofrätten, *dels* för ansökan om förordnande om fullföljd af und. talan mot Hofrättens utslag.

Denna P. M. användes af allmänna åklagaren, men försöket att få målet under K. M:ts pröfning i Högsta Domstolen strandade på Justitiekanslersämbetets vägran att meddela det begärda förordnandet.

Sammanfattning: Målet kan icke anses lämna något bidrag till stöd för påståendet att lagen är ineffektiv, men väl gifver det anledning till invändningar med hänsyn till Rådhusrättens motivering, att åtalade gärningen icke skulle kunna anses hemfalla under Strafflagen.

Fall 5. *Rådhusrättens i Borås utslag den 29 mars 1915.*

Förseelse: Samma som föregående.

Ansvarsyrkande: Jämlikt Strafflagens 19 kap. alternativt Strafflagens 11 kap. 15 §, Brandordningen §§ 29 och 56.

Utslag: Jämlikt §§ 29 och 56 i för staden gällande Brandordning fälles den anklagade, för det han genom falskt alarm åstadkommit brandsignal, att böta 20 kronor.

Besvär: Då förmildrande omständigheter ansågos hafva förelegat, fann allmänna åklagaren icke lämpligt att öfverklaga Rådhusrättens utslag.

Observanda: Svenska Brandchefsföreningen anhöll äfven i detta mål om öfverklagande, men af nyss anförda skäl ansåg allmänna åklagaren sig icke böra vidtaga åtgärd härför.

I likhet med i fall 1 dömdes Rådhusrätten den anklagade att utgifva ersättning för *dels* den krossade glasrutan, *dels* för med brandkårens utryckning på grund af den falska brandsignalen förenade kostnader.

Sammanfattning: Brandchef bör alltid till Rådhusrätten framställa yrkande om förpliktelse för den tilltalade att till stadskassan utgifva ersättning för de kostnader, som tillskyndats staden genom den falska alarmeringen.

Målet ägnade sig icke för fullföljande på grund af de förmildrande omständigheter, som ansågos föreligga.

Fall 6. *Rådhusrättens i Uppsala utslag den 14 december 1914.*

Förseelse: Samma som föregående.

Ansvarsyrkande: Jämlikt Strafflagens 19 kap. 13 och 14 §§, alternativt Strafflagens 11 kap. 15 §, Brandordningen § 67.

Utslag: Då genom åtalade gärningen med brandtelegrafledning, som åtnjuter lika skydd som statens, åtgärd blifvit vidtagen, hvarigenom inrättningens begagnande hindrats, dömes den anklagade att undergå fängelse i en månad.

Besvär: Den dömde sökte ändring.

1. Svea Hofrätt fann i utslag den 12. maj 1915, att åtalade gärningen icke kunde annorlunda bedömas än som förseelse mot för staden gällande Brandordning, hvarför Hofrätten, med ändring af Rådhusrättens utslag, jämlikt för staden gällande Brandordning, § 67, dömde den svarande, för det han genom begagnande af brandskåp föranledt falsk brandsignal, att böta 90 kronor.

2. Allmänna åklagaren anhöll hos Justitiekanslersämbetet om förordnande att medelst underdåniga besvär fullfölja talan mot Hofrättens utslag.

3. Justitiekanslersämbetet fann genom skrifvelse den 27. maj 1915 skäligt förordna stadsfiskalen i Uppsala att medelst underdåniga besvär fullfölja talan mot Hofrättens utslag.

4. Målet hvilar för närvarande hos K. M:t.

Observanda: Sedan känt blifvit, att den dömde ämnade öfverklaga Rådhusrättens utslag, utarbetades genom Svenska Brandchefs-föreningens försorg en P. M. till ledning för allmänna åklagaren i Uppsala för målets fullföljande, därest Hofrätten skulle ändra Rådhusrättens utslag.

Denna P. M. var afsedd i första hand att öfvertyga Justitiekanslersämbetet om nödvändigheten af, att det begärda förordnandet för fullföljd af underdånig talan mot Hofrättens utslag af Ämbetet meddelades. Blef denna begäran bifallen, borde P. M. användas såsom ledning vid ändringssökandet hos K. M:t.

Såsom bilagor till P. M. hade fogats ofvan anförda fall nr:is 2, 3, 4 och 5. På grund af det i fall 1 begångna formfelet ansågs detta fall icke lämpligt att åberopa.

I P. M. framhölls, bland annat:

Skulle den åsikt, som uttalas i Rådhusrätternas i Lund och i Borås utslag, att åtalade gärningen icke i något afseende kunde anses vara belagdt med straff enligt allmänna strafflagen, utan endast

kunde medföra ansvar enligt för samhället gällande Brandordning, vara riktig, så skulle ju i samhällen, hvars Brandordning *icke* innehåller sådan föreskrift, som åberopas i Rådhusrätternas i Lund och Borås utslag och hvilken vanligen plägar vara ungefär sålunda affattad. »Den, som genom falsk anmälan om eldsvåda föranleder brandsignal, är förfallen till ansvar enligt denna Brandordning», och »Förseelser emot denna Brandordning straffas — — — — med böter från och med en till och med etthundra kronor, efter omständigheterna», en falsk alarmering af brandkåren medelst fridlyst brandtelegraf icke kunna beifras.

Och sådana brandordningar finnas. Exempelvis Brandordningen för Kalmar, fastställd af Konungens Befallningshafvande den ^{10/7} 1905, Brandordningen för Södertälje, fastställd af Konungens Befallningshafvande den ^{26/10} 1909.

Då, såsom af de bifogade utslagen framginge, samma förseelse bedömdes så olika, att en del rådhusrätter ansåge *endast* för samhället gällande brandordning tillämplig, och med stöd af dennas föreskrifter, jämförda med Brandstadgans § 2 mom. 3, ådömde böter intill etthundra kronor, under det att andra rådhusrätter ansåge förseelsen hemfallen under Strafflagen, på grund hvaraf dessa rådhusrätter, jämlikt Brandstadgan § 15 mom. 2, fällt gärningsmannen, icke enligt för samhället gällande brandordning, utan enligt Strafflagens 19. kap., jämfördt med Strafflagens 2. kap. 8 §, till böter intill femhundra kronor,

så tyckes däraf framgå, att en viss osäkerhet vore rådande, huru förseelsen rätteligen borde beifras.

Då något dylikt mål, sedan K. M:ts nåd. Brandstadga för rikets städer den 8. maj 1874 trädte i kraft den 1. januari 1875, och sedan brandtelegrafanläggningar inom samhällena kommit mera allmänt i bruk, icke varit underställt K. M:ts pröfning i Högsta Domstolen, ville det synas, som om önskligt vore, att, till undanrödjande af ovissheten om lagstiftningens på området rätta förtyolkande och till undvikande af dylika måls olikartade behandling vid olika underrätter, ett dylikt mål komme under K. M:ts nåd. pröfning i Högsta Domstolen.

III. Sammanfattning.

Genom Svenska Brandchefsöreningens aktiva ingripande, har sålunda ett mål rörande falsk alarmering af brandkår genom användande af brandskåp, tillhörande fridlyst brandtelegrafanläggning, kommit under K. M:ts nåd. pröfning i dess Högsta Domstol.

Så, som allmänna åklagaren, med ledning af den på Föreningens föranstaltande utarbetade P. M., framställt sina ansvarspåståenden, och då Föreningen kunnat påvisa likartade måls olikartade behandling vid underrätterna samt då Justitiekanslersämbetet i sitt förordnande just betonat, att Ämbetet, på grund af den ovisshet, som vid underdomstolarna gjort sig gällande, med afseende på lagstiftningens rätta förtyolkande på området, funnit det önskvärdt, att ett prejudikat, tjänande

såsom vägledning vid handläggning af dylika mål, komme till stånd, ville det synas, som kunde man hysa grundade förhoppningar, att K. M:ts utslag komme att gifva full klarhet i frågan.

IV. Kommissionens yrkande.

Då på grund af Högsta Domstolens enorma arbetsbörda K. M:ts utslag icke torde kunna påräknas föreligga ens under loppet af innevarande år, och då detta K. M:ts utslag torde blifva afgörande för, huruvida Styrelsen bör verkställa det uppdrag, som årssammanträdet 1913 lämnade i förevarande afseende, eller för ett kommande årssammanträde kunna meddela, att sådan framställning, som årsmötet beslöt, numera icke är af behovet påkallad,

får Kommissionen föreslå årsmötet att besluta *att*, i afvaktan på K. M:s pröfning af och utslag i hos K. M:t hvilande målet, låta frågan tillsvidare bero, *dock* med hemställan, *att* Styrelsen ville taga under öfvervägande lämpligheten af att till K. M:t genom Dess Justitiedepartement ingå med en underdånig framställning till frågans belysande från brandteknisk synpunkt, hvilket, därest detta skulle blifva Styrelsen uppdraget, och Styrelsen så funne skäligt, borde ske snarast, medan målet ännu behandlas i K. M:ts Nedre Justitierevision.